

Tekking med kvåv (gvåver) i Setesdal i Aust-Agder og Tinn i Telemark

Kvåv er en enkel, luftig og effektiv taktekking som en i hovedsak finner på høybuer. Tekkingsmetoden må ikke forveksles med den tradisjonelle reisingstroa som en også finner på mindre buer i Setesdal. Materialkvalitet har sannsynligvis vært sentralt i forhold til varighet på kvåven. Bygningsarkeologiske undersøkelser på kvåven som har vært på denne bygningen tyder på at det kun er øks som er brukt som verktøy. Kvåven ligger løst på taket og holdes på plass av sin egen tyngde. Det er vanskelig å datere denne typen tekking, men inskripsjoner i de buene som er undersøkt både i Aust-Agder og Telemark er knyttet til første del av 1800-tallet. Tekkingstypens primitive form, bruken av verktøy samtidig som en nyttegjør seg av materialer i nærområdet tyder imidlertid på at tekkingsmetoden kan ha en langt høyere alder.

Med bakgrunn i undersøkelser sommeren 2005 viste det seg at det var svært få gjenværende bygninger tekket med kvåv. Håndverker Olav Rygnestad var den som var kjent med denne bygningen som ligger i Vierdalen i Valle kommune. Han tok initiativ sammen med håndverker Anders Dalseg og rådgiver Aadne Sollid fra NHU. Istandsettingen ble gjennomført våren/høsten 2006 med finansiering fra Aust-Agder fylkeskommune. Valle kommune, Kulturminnefondet samt eieren Bjørg Brokka Rike og Magne Rike som har bidratt både økonomisk og med betydelig egeninnsats. NHU har organisert prosjektet og foretatt nødvendig dokumentasjon.

Det er startet opp et tilsvarende prosjekt i Skirvedalen i Tinn kommune. En ser imidlertid at tradisjonene er noe forskjellig både i forhold til uttakskriterier for materialer, samt detaljløsninger. Sjølve tekkingen med kvåv vil her foregå våren 2008. Det vil da bli invitert til en faglig samling for håndverkere og andre som måtte ha interesse for denne spesielle tekkingsformen.

Av Aadne G. Sollid, rådgiver NHU, region Agder/Telemark